

Zdrava Istra – Istria sana

Utjecaj Hrvatske mreže zdravih gradova, posebno kroz Projekt *Rukovođenje i upravljanje za zdravlje – Zdrave županije* trajno su obilježili rad na promociji, unapređenju i zaštiti zdravlja u Istarskoj županiji. Donošenje Plana za zdravlje građana Istarske županije 2005. godine unijelo je promjene i standarde kvalitete u naš rad koje više nismo smjeli dovoditi u pitanje, već smo sve naše dalje napore ulagali u osiguravanje uvjeta za njegovo provođenje, razvoj i stalno unapređenje. Na taj način doprinosimo izvršenju temeljnih funkcija javnog zdravstva na županijskoj razini.

Upravo kroz sliku povezanosti Plana za zdravlje Istarske županije s temeljnim funkcijama javnog zdravstva možemo najjednostavnije opisati i naš rad u proteklih pet godina i ciljeve koje smo si u tom periodu postavili te, u velikoj mjeri, i realizirali.

Osiguravanjem resursa, administrativnih, organizacijskih, ljudskih, materijalnih i financijskih, za implementaciju Plana za zdravlje ostvarili smo svoj cilj osnaživanja i institucionaliziranja organizacijske strukture i resursa potrebne za nesmetanu provedbu mjera i aktivnosti iz Plana za zdravlje kao dijela redovnih i koordiniranih aktivnosti partnerskih organizacija.

U proteklom periodu zadržali smo konti-

nuitet u radu Županijskog tima za zdravlje te uključivali i koordinirali rad partnera i suradnika u Planu za zdravlje, vodeći računa o nadležnostima i odgovornostima svakog dionika. Sastav županijskog tima vremenom je proširen sukladno zahtjevima rada na županijskim prioritetima, ali i zbog poštivanja vrijednosti multidisciplinarnog pristupa u rješavanju problema. Trenutno je u sazivu Županijskog tima za zdravlje sedamnaest članova, vodi ga koordinatorica, a sastaje se redovito dva puta mjesečno. Za svaki županijski prioritet zaduženo je po dvoje članova Tima, a oni koordiniraju i rad pojedinih (povremenih ili stalnih) radnih grupa unutar prioriteta. Na taj način osiguravamo i kvalitetu rada u područjima koja su izvan kompetencija samih članova Tima.

Značajnu je podršku Županijski tim dobio i u članovima Savjeta za zdravlje i Savjeta za socijalnu skrb te je međusobna suradnja definirana i aktima kojima se regulira rad navedenih savjetodavnih tijela. Suradnju sve više razvijamo i s jedinicama lokalne samouprave kao partnerima na provedbi Plana, a i nju nastojimo formalno potvrditi odgovarajućim sporazumima.

Materijalno-financijski uvjeti za provođenje Plana za zdravlje Istarske županije osiguravaju se prvenstveno putem proračuna Istarske županije, i to u razdjelu

Upravnog odjela za zdravstvo i socijalnu skrb i u razdjelu Upravnog odjela za održivi razvoj, no sve više posežemo i za novim izvorima financiranja. U posljednjih pet godina za potrebe provođenja Plana za zdravlje u prosjeku se iz Proračuna Istarske županije izdvajalo oko 10 milijuna kuna godišnje, što čini 8,2% udjela u ukupnom županijskom proračunu. Gradovi i općine na području Istarske županije također se uključuju u sufinanciranje pojedinih aktivnosti iz Plana za zdravlje koje se provode i na njihovom području i/ili za njihove građane. Najvećim su dijelom jedinice lokalne samouprave sudjelovale u sufinanciranju mamografskih pregleda (iznad standarda Nacionalnog programa), programa prevencije premećaja u ponašanju djece i mladih te skrbi za starije i nemoćne osobe.

Sredstva izvan proračuna ostvarili smo iz donacije Svjetske banke u Programu za inovacije i učenje putem Ministarstva socijalne skrbi za Projekt Centra za pojačanu skrb osoba oboljelih od Alzheimerove bolesti i drugih demencija te iz EU IPA Adriatic programa za razvoj modela prevencije kardiovaskularnih bolesti.

Za neke od programa koji se odvijaju kroz Plan za zdravlje, nažalost nije bilo moguće osigurati dostatna sredstva iz proračunskih i projektnih fondova, pa se usluge dijelom naplaćuju i od samih korisnika, npr. sustav alarmnih telefona *Halo, niste sami!*.

Osiguravanjem podrške, političke, stručne i javne, Planu za zdravlje, na način da sve dokumente relevantne za provedbu Plana za zdravlje dostavljamo Županu i Županijskoj skupštini na razmatranje i prihvaćanje, a naš rad nastojimo učiniti što dostupnijim široj stručnoj i općoj javnosti, želimo postići da se u pitanjima javnozdravstvenih i socijalnih prioriteta i načina njihovog rješavanja uspostavi visok stupanj razumijevanja i suglasnosti građana, struke i politike te da Plan za zdravlje kao dokument postane jamac zdravlja, socijalne sigurnosti i učinkovite zdravstvene politike na županijskoj razini. Želimo da politika, struka i javnost prepoznaju i žive Plan za zdravlje te da Županijska skupština redovito raspravlja i usvaja dokumente relevantne za provedbu Plana za zdravlje i u jednakoj mjeri podupire rad na svim izabranim prioritetima. Želimo da Plan za zdravlje pobuđuje interes struke i potiče zainteresirane na uključivanje u

njegovu provedbu te da svi partneri promovirajući (vlastite) aktivnosti, stvaraju ozračje u kojemu se mediji sami interesiraju i informiraju javnost o Planu

Naš *portfelj* temeljnih dokumenata do ovoga trenutka sadrži tri priprema dokumenta (iz 1999. i 2003. godine), dva dugoročna planska dokumenta (prvi za period od 2005. do 2012. godine i drugi, za period 2013.-2016. godine), sedam operativnih planova aktivnosti na godišnjoj razini, šest godišnjih izvješća o realizaciji plana te Strateški plan za implementaciju Plana za zdravlje za period 2011.-2013., ali i niz popratnih materijala vezanih uz pojedine segmente plana (raspodjelu financijskih sredstava, prioritete, pojedinačne projekte i drugo).

Forma i sadržaj planskih dokumenata su se s godinama mijenjali sukladno stečenim iskustvima, zahtjevima i dinamici realizacije postavljenih ciljeva, a posebno zbog potrebe usklađivanja s novim zakonskim propisima iz područja zdravstva i socijalne skrbi, ali temeljne vrijednosti (zasnovanost na potrebama, pristup iz baze, multisektorski pristup, konsenzus, partnerstvo), našu viziju („Zdravlje je najvažnije!”) i našu misiju („Mi spajamo ljude, znanja i politike koje za svoje građane žele osigurati zdravlje.”), zadržali smo kao trajne vodilje.

Nastojali smo i javno promovirati Plan za zdravlje Istarske županije zbog čega je izrađen logotip, a u svibnju 2011. godine svečano je otvorena i predstavljena internetska stranica Zdrava Istra (<http://zdrava-sana.istra-istria.hr>). Stranica je osmišljena s ciljem povećanja vidljivosti Plana za zdravlje i njegove provedbe te osiguravanja dostupnosti informacija svim zainteresiranim djelatnicima u zdravstvu i socijalnoj skrbi, lokalnim samoupravama, udrugama i građanima.

U cilju unapređenja i razvoja Plana za zdravlje posebnu pažnju posvećujemo stalnoj edukaciji i podizanju razine kompetencija članova Županijskog tima i suradnika na Planu, praćenju rezultata i kvalitete njihova rada, te metodologiji planiranja općenito.

Temeljni edukacijski paket članovi Tima dobili su kroz II. fazu edukacije u projektu *Rukovođenje i upravljanje za zdravlje* koji je rezultirao izradom našeg poslovnog Strateškog plana za implementaciju Plana za zdravlje.

Aktivno smo sudjelovali na međunarodnim i domaćim konferencijama, kongresima i stručnim savjetovanjima, a posebnu ulogu za nas ima Motovunska ljetna škola unapređenja zdravlja, gdje se zajedno sa Zdravim gradovima iz Istarske županije pojavljujemo kao suorganizatori tečajeva

zdrava istra istria sana

i radionica, dok veći broj naših suradnika na Planu za zdravlje redovito prisustvuje i ostalim tečajevima. Uglavnom smo redovito prisutni i na ostalim edukacijskim programima koje organizira Hrvatska mreža zdravih gradova u sklopu Sajma zdravlja i/ili jesenskih poslovnih sastanaka te TQM radionicama, a naše suradnike stalno potičemo na pisanje stručnih radova vezanih za različite projekte iz Plana za zdravlje. Kontrolom provođenja (monitoring) aktivnosti i ocjenom ostvarenja strategije osiguravaju se informacije i povratna veza odgovornim osobama da pravodobno ustanove eventualna odstupanja od planiranog i njihove uzroke te poduzmu korektivne akcije i alternativna rješenja za njihovo otklanjanje, ali i da uoče prilike i mogućnosti te slabosti i nedostatke koje će otkloniti u ovom i u sljedećim planovima odnosno zdravstvenim i socijalnim politikama. Tim za zdravlje u suradnji s Upravnim odjelom za zdravstvo i socijalnu skrb Istarske županije prikuplja podatke, informacije, vodi arhivu dokumenata, sastavlja godišnje izvještaje i analizira provedbu strategija.

Na temelju evaluacije procesa i programa rješavamo i pitanje održivosti. Naime, neki (ponavljajući) procesi tijekom provedbe Plana postaju kompleksniji i teško održivi. Primjer je takvog procesa postupak raspisivanja javnog poziva za prijavu projekata iz područja zdravstva i socijalne skrbi i procjene zaprimljenih prijava. Kako bi se rad sa sve većim brojem prijava uspio izvršiti u relativno kratkom vremenskom roku, uz zadržavanje točnosti i objektivnosti, cijeli je postupak redizajniran i provodi se putem Informacijskog sustava Istarske županije.

U programskom smislu cilj nam je institucionalizirati intervencije koje se u sklopu našeg Plana za zdravlje počnu provoditi kao (pilot) projekti, dakle s unaprijed zadanim rokom dovršetka, a tijekom provedbe se dokažu kao uspješne. Posebno se to odnosi na intervencije u područjima koja prestaju biti prioriteti, a procijeni se da mogu postati dio redovnog programa rada ustanova u zdravstvu i/ili socijalnoj skrbi.

Tijekom provedbe Plana za zdravlje provodimo stalna istraživanja u manjem ili većem obimu. Radi boljeg razumijevanja problema provodili smo istraživanja po-

treba starijih osoba i aspekata uspješnog starenja, prisutnosti zaštitnih i rizičnih čimbenika u odnosu na poremećaje u ponašanju djece i mladih kao i druge analize unutar pojedinih prioriteta područja te ispitivanje stanja rada zdravstvenih djelatnosti na području promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti i usklađenost postojeće situacije s Programom mjera promicanja zdravlja, prevencije i ranog otkrivanja bolesti.

Godine 2012. pokrenuli smo novi ciklus ispitivanja potreba građana i postavljanja novih županijskih prioriteta iz područja zdravstva i socijalne skrbi za naredno četverogodišnje razdoblje. U tom poslu rukovodili smo se kao i 2002. godine metodom triangulacije (primjena više vrsta različitih metoda obrade ili prikupljanja podataka), odnosno proveli smo procjenu potreba u zajednici (83 sudionika u 9 fokusnih skupina u lokalnoj zajednici), prikupljanje statističkih pokazatelja i podataka iz postojećih istraživanja, anketu za zdravstvene radnike i anketu za građane (putem weba).

Nakon obrade podataka organizirana je konsenzus konferencija kojoj je prisustvovalo 44 sudionika, a na njoj su odabrani novi županijski prioriteti (za period od 2013. do 2016.), i to mentalno zdravlje djece i mladih, podrška obitelji, rane intervencije kod djece s rizicima, skrb za starije i nemoćne osobe, zaštita i unapređenje kvalitete života osoba s invaliditetom, prevencija kardiovaskularnih bolesti, rak debelog i završnog crijeva (kolorektalni karcinom), palijativna skrb i zaštita zraka.

Za svaki od odabranih prioriteta osnovana je posebna radna grupa. Nakon dodatnog prikupljanja podataka o prioritetu (opis i veličina), provedena je detaljnija analiza, definiran problem, određeni ciljevi, strateške odrednice te operativni planovi za njihovo rješavanje.

Ostaje nam obveza evaluacije postignuća po prioritetima iz Plana za zdravlje 2005.-2012. kako bismo na temelju tih rezultata utvrditi moguća područja poboljšanja u planiranju i radu za bolje zdravlje i socijalno blagostanje.

Roberta Katačić, dr. med.
roberta.katacic@istra-istria.hr